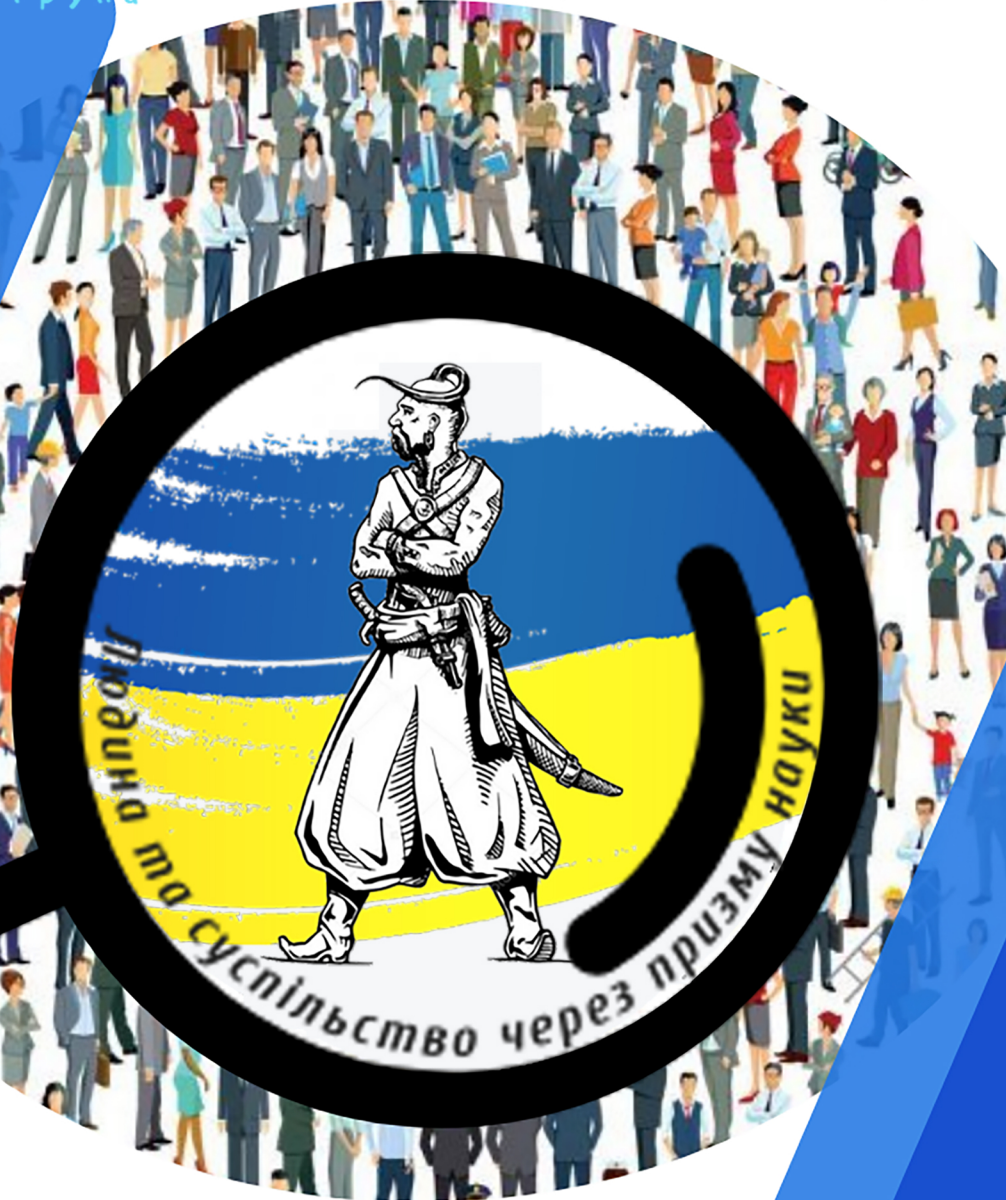

*Ми ї'стось за те, чому
немає чини в усьому світі —
за Батьківщину.*
О. Довженко

Наукові інновації та передові технології

СЕРІЯ "ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ"

СЕРІЯ "ЕКОНОМІКА"

СЕРІЯ "ПРАВО"

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

**Громадська наукова організація
«Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління»**

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Наукові інновації та передові технології»

*(Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*

Випуск № 8(10) 2022

Київ – 2022

**Public scientific Organization
«Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration»**

within the work of the Publishing Group «Scientific Perspectives»

«Scientific innovations and advanced technologies»

*(Series «Public Administration», Series «Law», Series «Economics»,
Series «Psychology», Series «Pedagogy»)*

Issue № 8(10) 2022

Kyiv – 2022

ISSN 2786-5274 Print
УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-8\(10\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-8(10))

**«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Державне управління»,
Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):
журнал. 2022. № 8(10) 2022. С. 414.**

Рекомендовано до друку Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 08.08.2022, № 3/8-22)

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 24962-14902Р від 13.09.2021 р.*

Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання».

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290 журналу присвоєно категорію "Б" із права.

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89 журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління.

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus, міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління, права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення результатів наукових досліджень.

Головний редактор

Романенко Євген Олександрович - доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, проректор з наукової роботи Національного авіаційного університету, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- **Балахтар Катерина Сергіївна** - доктор філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов Національного університету ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна)
- **Бахов Іван Степанович** — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- **Бельська Тетяна Валентинівна** - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри менеджменту Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості (Київ, Україна)
- **Гбур Зоряна Володимирівна** - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- **Дацій Олександр Іванович** — доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- **Дегтяр Олег Андрійович** — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна)
- **Журавльова Лариса Петрівна** — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна)

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Педагогіка»

Hurin R.S., Petukhova T.A., Yatsii O.M. <i>THE IMPORTANCE OF SELF-IMPROVEMENT FOR THE FORMATION OF THE FUTURE TEACHERS' PROFESSIONAL MOBILITY</i>	12
Бержанір А.Л., Запорожець М.О. <i>ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ФІЛОСОФСЬКОГО АНАЛІЗУ НАУКИ У ЗДОБУВАЧІВ PhD ПРОГРАМ</i>	22
Бхіндер Н.В., Мардаренко О.В., Мітькіна Є.М. <i>МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ СУЧАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВВНЗ</i>	31
Дячок Н.В. <i>ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ЕЛЕКТРОНОДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ</i>	45
Загородня А.А. <i>СОЦІАЛЬНО-АНТРОПОЛОГІЧНІ ІДЕЇ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ В ОСМИСЛЕННІ М. КОЦЮБИНСЬКОГО</i>	56
Качалова Т.В., Лісовець О.В., Новгородський Р.Г. <i>ТЮТОРСЬКИЙ СУПРОВІД СТУДЕНТІВ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	67
Красюк І.О., Удріс І.М. <i>ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ФАХОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА: ВИДАННЯ НАУКОВЦІВ КИЇВСЬКОГО КОЛА У РОКИ УНР</i>	77
Мельничук Л.Б., Пагута Т.І., Артюшок В.С. <i>ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА РІВНІВ СФОРМОВАНOSTІ УЯВЛЕНЬ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ПРО ПРОФЕСІЇ ДОРΟΣЛИХ</i>	88
Островська М.Я. <i>МЕТОД ПРОЄКТІВ - ЯК ОДИН ІЗ ЕФЕКТИВНИХ ЗАСОБІВ ІННОВАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ, ЯКИЙ ВИКОРИСТОВУЮТЬ У НУШ</i>	100

УДК 37.013.73

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-8\(10\)-22-30](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-8(10)-22-30)

Бержанір Анатолій Леонідович кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціальних і правових дисциплін, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, 20301, тел.: (04744) 3-45-82, <https://orcid.org/0000-0002-3224-5008>

Запорожець Микола Олексійович кандидат філософських наук, доцент кафедри соціальних і правових дисциплін, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, 20301, тел.: (04744) 3-45-82, <https://orcid.org/0000-0002-1532-4468>

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ФІЛОСОФСЬКОГО АНАЛІЗУ НАУКИ У ЗДОБУВАЧІВ PHD ПРОГРАМ

Анотація. У статті показано актуальність формування навичок філософського аналізу науки у здобувачів PhD програм з метою їх якісної науково-професійної підготовки. Сучасні умови суспільного розвитку та потреба інтенсифікації наукової діяльності обумовлюють необхідність удосконалення методологічного інструментарію наукового пізнання, одним із провідних елементів якого є визначення сутності науки з позицій конкретних наукових досліджень та філософської рефлексії. Це є значущим для науковців, які критично ставляться до існуючих парадигм і займаються пошуком нових принципів та підходів до наукового переосмислення світу.

Визначено, що застосування рефлексії необхідне у науковій діяльності та полягає у використанні понятійно-логічного засобу розуміння світу і прогностичних функцій філософського знання. Філософія, формулюючи сутність нових категорій, виступає як методологічна основа наукової діяльності.

Обґрунтовано, що філософський аналіз науки забезпечує концептуальність дослідження, здійснює безпосередній вплив на процес наукового пошуку, визначаючи критерії для якісної оцінки теорій, екстраполює та інтерпретує результати та узагальнює їх до рівня фундаментальних наукових принципів.

Досліджено особливе значення для підготовки здобувачів PhD програм здійснення навичок аналізу концептуальних підходів до розуміння сутності філософії науки, основ науки та їх ролі у прогресивному розвитку суспільства. Усвідомлення ними сутності філософської інтерпретації наукової діяльності, разом із ґрунтовними знаннями конкретних галузей знань, стане основою для майбутньої професійної діяльності.

Встановлено важливість формування у майбутніх докторів філософії системи навичок щодо проблеми визначення критеріїв науковості, достовірності наукових знань і формування наукової істини як найважливіших передумов успішності науковців. Твердження про єдність чуттєвого і логічного пізнання, обґрунтування характеристик відчуття, сприйняття, уявлення, пам'яті, роль абстракції у логічному пізнанні становлять найголовніші сутнісні елементи під час процесу генерування навичок філософського аналізу науки.

Ключові слова: філософський аналіз науки, філософія, здобувачі PhD програм, філософсько-методологічна культура, епістемологія, методи пізнання, філософська рефлексія, діалектика наукового пізнання.

Berzhanir Anatolii Leonidovych Candidate of Sociological Sciences, Associate Professor of the Department of Social and Legal Disciplines, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Sadova St., 2, Uman, 20301, tel.: (04744) 3-45-82, <https://orcid.org/0000-0002-3224-5008>

Zaporozhets Mykola Oleksiyovych Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor of the Department of Social and Legal Disciplines, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Sadova St., 2, Uman, 20301, tel.: (04744) 3-45-82, <https://orcid.org/0000-0002-1532-4468>

FEATURES OF THE FORMATION OF PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF SCIENCE SKILLS IN PHD PROGRAM APPLICANTS

Abstract. The article shows the relevance of the formation of philosophical analysis skills in PhD program applicants for the purpose of their high-quality scientific and professional training. Modern conditions of social development and the need to intensify scientific activity necessitate the improvement of the methodological tools of scientific knowledge, one of the leading elements of which is the definition of the essence of science from the standpoint of specific scientific research and philosophical reflection. This is significant for scientists who are critical of existing paradigms and are looking for new principles and approaches to the scientific rethinking of the world.

It has been determined that the use of reflection is necessary in scientific activity and consists in using the conceptual and logical means of understanding the world and the prognostic functions of philosophical knowledge. Philosophy, formulating the essence of the newest categories, acts as a methodological basis for scientific activity.

It is substantiated that the philosophical analysis of science provides the conceptuality of the study, has a direct impact on the process of scientific research, defining the criteria for the qualitative assessment of theories, extrapolates and

interprets the results and generalizes them to the level of fundamental scientific principles.

The special importance for the preparation of PhD applicants of programs for developing the skills of analyzing conceptual approaches to understanding the essence of the philosophy of science, the foundations of science and their role in the progressive development of society has been studied. Their awareness of the essence of the philosophical interpretation of scientific activity, together with a thorough knowledge of specific branches of knowledge, will become the basis for future professional activities.

The importance of developing a system of skills for future doctors of philosophy to determine the problem of scientific criteria, the reliability of scientific knowledge and the formation of scientific truth as the most important prerequisites for the success of scientists has been established. The statement about the unity of sensory and logical cognition, the substantiation of the characteristics of sensation, perception, representation, memory, the role of abstraction in logical cognition are the most important essential elements in the process of generating the skills of philosophical analysis of science.

Keywords: philosophical analysis of science, philosophy, applicants for PhD programs, philosophical and methodological culture, epistemology, methods of cognition, philosophical reflection, dialectics of scientific cognition.

Постановка проблеми. Відповідно до вітчизняного законодавства, навчання за освітньо-науковими програмами доктора філософії є третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти. Така підготовка орієнтована на здобуття сучасних наукових знань і, передусім, на формування знань та умінь, необхідних для проведення наукових досліджень та самостійної творчої педагогічної діяльності.

Актуальність підготовки науково-педагогічних кадрів нової генерації обумовлюється їх здатністю відповідати теперішнім викликам ринкової економіки, науки, освіти, культури. Тому значущим тут є розробка і реалізація системи науково-теоретичних та організаційно-методичних засад підготовки здобувачів PhD програм.

Одне із чільних місць у забезпеченні якісної підготовки докторів філософії займає формування у них філософсько-методологічної культури, зокрема, навичок філософського аналізу науки. Сучасний етап інтенсифікації наукової діяльності, для якого характерне, перш за все, функціонування науки як процесу генерації нової інформації обумовлює потребу удосконалення методологічного інструментарію наукового пізнання. У цьому процесі значущими є сутності науки, які існують як у межах конкретних наукових досліджень, так і з позицій філософської рефлексії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роль філософії у творчому пошуку полягає у тому, що вона узагальнює та синтезує увесь спектр знань,

формує цілісну картину світу, забезпечує перенесення у науку досвіду, накопиченого в інших сферах діяльності, створює умови для діалогу між науковцями різних галузей, сприяє впровадженню наукових методів і знань в усі сфери духовного життя.

Науковий доробок зарубіжних учених Р. Айріса, Д. Белла, А. Бергсона, Дж. Бернала, М. Вебера, М. Гайдегера, Е. Дюркгейма, Ж. Еллюля, Е. Кассіра, Р. Мертона, Ф. Раппа, Г. Рополя, А. Тоффлера та інших склав основу для започаткування і розвитку філософії науки.

Роль наукового знання у забезпеченні суспільного прогресу, а також особливості аналізу динаміки наукового пізнання розроблено І. Бойченком, І. Добронравовою, В. Ільїним, М. Кисельовим, С. Кримським, В. Лук'янцем, М. Марчуком, О. Морозом, М. Ожеваном, М. Поповичем, В. Стюпіним, В. Табачковським та іншими філософами.

Вітчизняні учені В. Андрющенко, Т. Білоус, І. Бичко, Л. Губерський, В. Касьян, О. Комар, М. Михальченко, Б. Новиков, С. Петрущенков, А. Пипич, Л. Сидоренко, В. Чуйко обґрунтували принципи філософії і методології науки, а також її важливу роль у структурі освіти і духовної культури загалом.

Метою статті є дослідження особливостей та механізмів формування навичок філософського аналізу науки у здобувачів PhD програм як складової їх теоретичної і практичної підготовки до науково-педагогічної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Формування евристичних і прогностичних компонентів філософського осмислення навколишньої дійсності є необхідною передумовою розвитку науки. Воно є закономірною передумовою використання науки шляхом теоретичного оперування матеріальними та ідеальними об'єктами, що реалізовує забезпечення перетворення структур, які раніше не були освоєні під час практичної діяльності особистості.

У процесі еволюції суспільства часто виникають ситуації, коли сформована модель розвитку перестає продукувати новий досвід і систему взаємодії необхідних соціуму напрямів діяльності. За таких умов традиційне розуміння соціального поступу втрачає функцію основоположного орієнтиру.

Така ситуація особливо актуальною є для науковців, які починають критично переоцінювати існуючі парадигми і здійснюють інтенсивний пошук нових принципів та підходів, покликаних внести нову цілісну якість у процес наукового переосмислення світу.

У зв'язку із цим, варто погодитися із думкою Л. Броннікової [1], про те, що аспекти функціонування науки як підсистеми сучасного соціуму є важливими. Однак специфіка наукового пізнання не вичерпується соціально-економічними або навіть соціокультурними чинниками. Пізнання є формою ставлення людини до світу. Тому не слід надто соціологізувати наукове пізнання. Дійсно, в наш час прийнято пояснювати значні витрати на існування науки користю від використання наукових досягнень. У той же час філософія ніколи не заперечувала культурної значущості науки. Природознавство

раціоналізує взаємовідносини суспільства і природи, соціальне знання – культуру соціуму, трансформуючись у дії та рішення людей.

У напрямках діяльності із формування нових цінностей, теорій, принципів особливу роль має філософія. Під час зміни попередніх традицій, смислів, які визначені у структурах свідомості, потрібно спочатку їх співставити з сутністю буття та здійснити цілісне і системне осмислення. У здійсненні такої рефлексії над основами свідомості та поведінки особистості полягає найважливіше завдання філософського пізнання.

Потреба рефлексії викликана реальними необхідностями у науковому пошуку нових ідей, теорій, орієнтацій за допомогою понятійно-логічного засобу розуміння світу і використання прогностичних функцій філософського знання. Філософія, формулюючи та аналізуючи смисли нових категорій, виступає як теоретичне ядро, методологічна основа наукової діяльності.

Розгляд наукового пізнання як однієї із галузей людської діяльності, що здійснюється науковою спільнотою диктує широке витлумачення методології. Наразі вона вміщує поряд із засобами обґрунтування також і аналіз критеріїв припустимості наукових теорій, і дослідження тих категорій, у системі яких протікає наукове дослідження. Наукова література визначає методологію як філософське вчення про методи пізнання і перетворення дійсності, застосування принципів світогляду до процесу пізнання і духовної творчості, синтез природно-наукових і філософських знань [1].

Як стверджує О. Карпенко [2], на підставі критичного аналізу та концептуалізації сучасних філософсько-методологічних підходів ми робимо висновок, що в науковому пізнанні філософська тема наскрізною лінією проходить через наукове дослідження будь-якого спрямування:

1. Філософське знання є передумовою наукового дослідження, надає йому необхідної концептуальності; здійснює безпосередній вплив на процес дослідження, формує критерії для якісної оцінки тієї чи тієї гіпотези або теорії; екстраполює здобуті результати та узагальнює їх до рівня фундаментальних наукових принципів; інтерпретує наукові результати та опосередковує діалог різних царин знання.

2. Філософські інтуїції є безпосередньою рушійною силою наукових відкриттів, змінюючи глобальні уявлення про світоустрій; спрямовують науковий пошук і формують фундаментальний інтерес учених до розв'язання найважливіших метафізичних проблем; сприяють усвідомленню ціннісних орієнтирів, висвітлюючи підвалини і зміст наукового пізнання.

3. Філософські світоглядні й методологічні засади є необхідним підґрунтям наукового дослідження, джерелом живого вільного інтелектуального пошуку, цілісного пізнання світу, мисленневих спалахів, що народжують нові ідеї та смисли [2].

Такі основоположні принципи розуміння значущості філософського аналізу науки стають визначальними для теоретичного (методологічного) і

практичного (методичного) визначення сутності організації процесу підготовки майбутніх докторів філософії.

Науковці вказують [3], що специфіка наукового пізнання потребує формування філософського підходу до методології пізнавальної діяльності. Філософія відіграє важливу роль у розвитку наукового пізнання, вона виконує такі функції:

- інтегративну (здійснює узагальнення різноманітних форм пізнання);
- критичну (указує на недоліки пізнавальної діяльності);
- світоглядну (розробляє моделі реальності й пропонує картину світу);
- пізнавальну (допомагає науковцям розібратись в основах та закономірностях розвитку пізнавального процесу);
- методологічну (озброює науковців найбільш загальними методологічними принципами пізнання);
- аксіологічну (дає певні світоглядні ціннісні настанови та смисложиттєві орієнтири) [3].

Обов'язковим структурним елементом освітньо-наукової програми є філософсько-методологічний компонент, що впливає на формування діалектичного стилю мислення і передбачає комплексний аналіз філософської сутності змісту різноманітних теоретичних тверджень [4].

В Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини до освітньо-наукових програм (ОНП) підготовки докторів філософії входить вивчення навчальної дисципліни «Філософія науки та інновацій», яка передбачає отримання необхідних знань і формування навичок філософського аналізу науки. Так, наприклад, в ОНП зі спеціальності 032 Історія та археологія визначено, що вона має сприяти формуванню таких загальних і професійних компетентностей:

- оволодінню загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, критичного та гнучкого мислення;
- здатності до генерування нових складних ідей, аналізу та синтезу цілісних знань, володіння сучасною методологією;
- здатності до застосування комплексності в організації творчої діяльності та процесу проведення наукових досліджень;
- здатності глибоко аналізувати та порівнювати різноманітні теорії, концепції, гіпотези в межах предметної сфери наукового дослідження, глибоко розуміти специфіку сучасного понятійного апарату, пропонувати адекватні висновки та пропозиції;
- здатності визначати найбільш валідні методологічні принципи історичного дослідження із широким застосуванням міждисциплінарних методів і підходів [5].

Метою вивчення здобувачами філософії науки та інновацій є формування теоретико-методологічних, цілісних, системних знань про сутність, структуру і

динаміку наукового знання, його соціокультурну детермінацію, філософську інтерпретацію методів обґрунтування та механізмів розвитку, а також здатності проектувати і реалізовувати комплексні наукові дослідження та педагогічну діяльність [5].

Під час вивчення теми «Філософські аспекти феномену науки» здобувачі опрацьовують питання, які стосуються теоретичних та методологічних принципів науки, основних елементів системи наукових знань, ролі методології у науковому дослідженні, а також сутності наукової діяльності як інтелектуальної творчої праці.

Спираючись на знання з філософії, які уже отримали здобувачі під час попереднього навчання за освітнім ступенем бакалавра, під час занять вони визначають характеристики моделей взаємовідносин науки і філософії, епістемологічні характеристики науки тощо.

Особливе значення для фундаменталізації підготовки здобувачів PhD програм має розвиток умінь і навичок здійснення аналізу концептуальних підходів до розуміння сутності філософії науки, основ науки та їх ролі у формуванні наукової картини світу. Усвідомлення ними актуальності і сутності філософської інтерпретації наукової діяльності, разом із ґрунтовними знаннями конкретних галузей знань, стане основою для майбутньої праці у науці та педагогічній діяльності.

До структури філософського аналізу науки входять також дослідження критеріїв філософського підходу до науки, аспектів буття науки та філософське обґрунтування наукових відкриттів. Вітчизняні учені-філософи доводять [6], що прояснення філософських засад наукових дисциплін на кожному з етапів їх розвитку відбувалося за рахунок внутрішньо наукової та філософської рефлексії над їхнім змістом і способом отримання наукового знання. Необхідність такої рефлексії стає нагальною під час наукових революцій, коли «само собою зрозумілі» засади науки потребують перегляду у зв'язку зі зміною методів і предметів наукового дослідження. Ситуації наукової комунікації під час роботи над міждисциплінарними проектами також сприяють експлікації й осмисленню засад науки, зокрема і її філософських засад.

Важливим також є формування у майбутніх докторів філософії навичок розуміння проблеми критеріїв науковості, достовірності наукових знань і формування наукової істини як найважливіших передумов успішності науковців. Це стане підґрунтям для їх практичної наукової діяльності у конкретних галузях науки.

Необхідно сформувати у здобувачів уміння і навички усвідомлення специфіки пізнавального процесу, звернувши увагу на діалектичний характер пізнання та роль принципів об'єктивності, відображення, пізнаванності, творчої активності у пізнавальному процесі.

Твердження про єдність чуттєвого і логічного пізнання, обґрунтування характеристик відчуття, сприйняття, уявлення, пам'яті як необхідних складових

логічного пізнання, значущість абстракції у логічному пізнанні становлять сутнісні елементи використання навичок філософського аналізу науки.

Застосування філософії як підґрунтя для знання і розуміння методологічних принципів, методів і прийомів сприяє генеруванню умінь виокремлювати і аналізувати наукову проблему, проектувати науково-дослідницьку діяльність на основі оптимального вибору сучасних методів наукового пізнання. Реалізація завдань інтенсифікації, удосконалення і раціоналізації наукової діяльності, здатність до об'єктивного аналізу властивостей і відносин об'єктів можливі лише за умови використання світоглядних та методологічних принципів, які розроблені філософією [4].

Процесу філософського осмислення науки, що є основою теоретичного розуміння феномену науки і, зокрема, методології наукових досліджень, притаманна наявність декількох рівнів рефлексії, кожному з яких відповідає індивідуальний тип знань особистості та сформована система навичок виведення філософських категорій.

Становлення системи дефініцій, необхідних науковцю, відбувається під впливом загальних зв'язків, властивостей та відносин об'єктів, які функціонують у полі майбутньої наукової діяльності. У кінцевому рахунку усе це є результатом осмислення складного плинну філософських знань і формуванню на їх основі необхідних навичок та умінь. Досягнення такого рівня філософської раціоналізації науки принциповим чином впливає на результати ґрунтовної професійно-наукової підготовки здобувачів PhD програм різних галузей знань і спеціальностей.

Висновки. Вирішення проблем, що виникають під час здійснення філософської рефлексії у царині науки вимагає вироблення навичок розуміння статусу епістемології і філософії науки, які можуть бути інтерпретовані як ієрархічно організована система освітніх теорій.

В основі такої системи перебувають концептуальні моделі, які створюються у межах філософсько-методологічних досліджень на підґрунті перемінних теоретико-пізнавальних і онтологічних принципів. Саме вони і становлять теоретичну основу для методичного забезпечення формування навичок філософського аналізу науки.

Одним із важливих завдань освітнього процесу є забезпечення системності та цілісності у продукуванні фундаментальних знань і практичних умінь та навичок здобувачів щодо концептуалізації філософських підходів до визначення сутності і результативності наукової діяльності.

Подальший розвиток досліджень у цьому напрямку сприятиме забезпеченню вияву і застосуванню оптимальних способів впливу на процес підготовки фахівців вищої кваліфікації з метою його інтенсифікації та підвищення рівня ефективності.

Література:

1. Броннікова Л. В. Проблеми розвитку науки і освіти в інформаційному суспільстві. *Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія*. 2016. № 2 (24). С. 40–42. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/296360171.pdf> (дата звернення: 14.07.2022).
2. Карпенко О. Філософсько-методологічний компонент у структурі науково-педагогічного дослідження. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2018. Вип. 7. С. 97–105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prptma_2018_7_10 (дата звернення: 14.07.2022).
3. Шишкіна Є. К., Носирєв О. О. *Методологія наукових досліджень : навч. посіб.* Харків : Діса плюс, 2014. 200 с. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/14270/3/Shyshkina_Metodolohiia_naukovykh_doslidzhen_2014.pdf (дата звернення: 16.07.2022).
4. Бержанір А. Л. Формування філософсько-методологічної культури майбутніх докторів філософії. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2021. Вип. 2(7). С. 299–308. DOI: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.2\(7\).2021.244869](https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(7).2021.244869) (дата звернення: 16.07.2022).
5. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Освітньо-наукова програма «Історія та археологія». Умань, 2021. 25 с. URL: <https://udpu.edu.ua/documents/educational-programs/48210/2021.8F.pdf> (дата звернення: 14.07.2022).
6. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 255 с. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Phil-science.pdf> (дата звернення: 18.07.2022).

References:

1. Bronnikova, L. V. (2016) Problemy rozvytku nauky i osvity v informatsiinomu suspilstvi [Problems of development of science and education in the information society]. *Visnyk NAU. Serii: Filosofiia. Kulturolohiia – Bulletin of NAU. Series: Philosophy. Culturology*, 2 (24), 40–42. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/296360171.pdf> [in Ukrainian].
2. Karpenko, O. (2018) Filosofsko-metodolohichniy komponent u strukturi naukovopedahohichnoho doslidzhennia [Philosophical and methodological component in the structure of scientific and pedagogical research]. *Profesionalizm pedahoha: teoretychni y metodychni aspekty – Professionalism of the teacher: theoretical and methodological aspects*, 7, 97–105. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/prptma_2018_7_10 [in Ukrainian].
3. Shyshkina, Ye. K., & Nosyriev, O. O. (2014) Metodolohiia naukovykh doslidzhen [Research Methodology]. Kharkiv: Disa plus. Retrieved from http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI_Metodolohiia_naukovykh_doslidzhen_2014.pdf [in Ukrainian].
4. Berzhanir, A. L. (2021) Formuvannia filosofsko-metodolohichnoi kultury maibutnikh doktoriv filosofii [Formation of the philosophical and methodological culture of future doctors of philosophy]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita – Social work and social education*, 2(7), 299–308. Retrieved from [https://doi.org/10.31499/2618-0715.2\(7\).2021.244869](https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(7).2021.244869) [in Ukrainian].
5. Umanskyi derzhavnyi pedahohichniy universytet imeni Pavla Tychyny. (2021). Osvitno-naukova prohrama «Istoriia ta arkheolohiia». Retrieved from <https://udpu.edu.ua/documents/educational-programs/48210/2021.8F.pdf> [in Ukrainian].
6. Dobronravova, I. S., & Sydorenko, L. I., & Chuiko, V. L. (2018) Filosofiia nauky [Philosophy of Science]. Kyiv: VPTs «Kyivskiy universytet». Retrieved from <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Phil-science.pdf> [in Ukrainian].